

Research Paper

Spatial Analysis of Translocal Resilience of Rural Settlements in Ravansar County against Drought

*Adel Sulaimany¹, Mohammad Reza Rezvani²

1. Post-Doctoral Researcher, Department of Geography and Rural Planning,, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran.
2. Professor, Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran.

Citation: Sulaimany, A., & Rezvani, M. R. (2023). [Spatial Analysis of Translocal Resilience of Rural Settlements in Ravansar County against Drought (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 14(1), 6-19, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2023.347730.1768>

doi: <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2023.347730.1768>

Received: 28 Aug. 2022

Accepted: 06 Feb. 2023

ABSTRACT

Identifying the level of translocal resilience of rural settlements is important to deal with drought and is necessary for the good governance of villages, in fact, by identifying and ranking the translocal resilience of villages, it is possible to take suitable management strategies to reduce the damage caused by drought. Therefore, the purpose of this study is to assess the translocal resilience to the drought of six rural districts of the city of Rawansar in Kermanshah province. In this quantitative research, five indicators of translocal resilience to drought were selected based on the literature review, which include: flows of people, funds, products and goods, information, technologies and innovations. Then, using a one-sample T-test, the influence of each of the mentioned indicators on the translocal resilience of the villagers from the point of view of the villages governors of Ravansar City (N=99) was checked, which was based on the table of Krejcie and Morgan and by random sampling method 79 of them were selected. In the next stage, 17 experts of agricultural jihad and the governorate of Ravansar City were selected using the snowball technique and purposive sampling method, and their opinions were used to determine the weight of the mentioned indicators. The results obtained by TOPSIS technique based on these indicators showed that rural areas of Zalu Ab and Hasan Abad in Rawansar City, had the greatest translocal resilience to drought, while rural areas of Dawlat Abad and Badr had medium and Mansour Aghaei and Quri Qala had lowest translocal resilience to drought. This could be caused by the imbalanced and translocal flows and links and the lack of spatial justice in the same rural area.

Key words:

Translocal resilience, drought, Urban-rural relations, Rawansar City

Copyright © 2023, Journal of Rural Research. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

Extended Abstract

1. Introduction

I

dentifying the general level of translocal resilience of rural settlements in rela-

tion to drought is of special importance for the good governance of villages, because by identifying and ranking the translocal resilience of villages, adopting appropriate management strategies to reduce the damage caused by drought is possible. Translocal relations are referred to as "all phenomena created by circulation and transfer",

* Corresponding Author:

Adel Sulaimany, Post-Doctoral Researcher

Address: Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran.

Tel: +98 (21) 66401894

E-mail: AdelSulaimany@ut.ac.ir

such as the flow of people, goods, ideas and symbols, etc., which cover spatial and ideological distances across borders at different scales. In the conditions of drought, links and translocal flows play an effective role in the economic and social resilience of rural areas. In different geographical areas, the intensity and scope of these flows are different. Actually, spatial flows in the form of translocal relations between regions in the form of rural-urban links play a very important role in the balance and integrated development of the regions. These flows between the settlements undergo changes due to natural, economic, social or political events. So the main purpose of the current research is to analyze the spatial translocal resilience of the rural settlements of *Ravansar* City in facing drought.

2. Methodology

In this regard, the main purpose of the current research is to prioritize the level of translocal resilience to drought among the six rural districts of *Ravansar* City in Kermanshah province. For this purpose, in the present quantitative research, five indicators of translocal resilience against drought, i.e. flows of people, funds, products and goods, information, technologies and innovations, were selected based on the review of the research literature. Then, by using a one-sample T-test, the influence of each of the above-mentioned indicators on the translocal resilience of the villagers from the perspective of the villagers of *Ravansar* City (N=99), 79 of whom were selected by random sampling, was investigated. And in the next step, the weight of the mentioned indicators was confirmed, and using the snowball technique and targeted sampling method, 17 experts of Jihad Agriculture and *Ravansar* governorship were selected and their opinions were used.

3. Results

Based on five indicators, Zalouab and Hassan Abad districts have the highest translocal resilience to drought rating based on the TOPSIS method, and this finding can be related to the high level and intensity of flows of people, funds, goods and products, information, technologies and innovations. However the mentioned indicators are reported in Badr and Dawlat Abad districts at an average level, and finally, the previous four districts compared to Mansour Aghaei and Ghori Qala districts, have better knowledge, skills and attitude in translocal resilience to drought, therefore, these two districts have less translocal resilience. The findings also showed that translocal resilience has been manifested differently with urban-rural relations and the scope of rural-urban links in the rural areas of *Ravansar* City along with the diversity of socio-economic bases, but in general, the dominant rela-

tionships in this field have changed to complementary and constructive links and made some villages richer in terms of translocal resilience to drought.

4. Discussion

The population and the smaller number of villages covered by Mansour Aghaei and Ghori Qala districts and the spatial location of their settlement in the mountainous areas of the Shaho County of *Ravansar* City have resulted in weaker flows and links compared to the four other districts, and limited interaction and low diversity of livelihoods. These two villages are also more likely to experience weaker translocal resilience and be more vulnerable in the face of drought. This can be caused by the translocal and unbalanced flows and links and the lack of spatial justice in the mentioned districts. Empowerment of human resources and promotion of social capital can help to improve the flow of information and people, and these two capitals are capable of diversifying adaptation strategies, with links and flows beyond the regional level, driving translocal resilience in rural settlements.

5. Conclusion

The findings of this research can have recommendations for rural planners for good governance of the studied area in order to reduce vulnerability and improve resilience of villagers to drought. The instability of translocal flows and links in the villages of the Shaho districts of *Ravansar* can be the reason for the greater vulnerability of rural settlements to drought. In this way, in the field of empowering the villagers, to improve the translocal resilience of Mansour Aghaei and Ghori Qala villages, they should take into consideration the strengthening of livelihood capital. In addition, it is recommended that regional planners pay special attention to emerging realities such as translocal relations in the management of natural hazards such as drought in order to achieve integrated management in rural and urban areas

Acknowledgments

This work is based upon research funded by Iran National Science Foundation (INSF) under project No."99030250"

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

تحلیل فضایی تاب‌آوری فرامحلی سکونتگاه‌های روستایی شهرستان روانسر در مواجهه با خشکسالی

* عادل سلیمانی^۱، محمد رضا رضوانی^۲

۱- پژوهشگر پسادکتری، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۲- استاد، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

حکیده

تاریخ دریافت: ۰۶ شهریور ۱۴۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۷ بهمن ۱۴۰۱

شناسایی سطح کلی تاب‌آوری فرامحلی سکونتگاه‌های روستایی نسبت به خشکسالی، در جهت حکمرانی خوب نواحی روستایی بسیار حائز اهمیت است. در واقع با تحلیل فضایی تاب‌آوری فرامحلی دهستان‌ها، به‌کارگیری راهبردهای مدیریتی تعدیل آسیب‌های ناشی از خشکسالی مقدور می‌شود. لذا هدف این تحقیق اولویت‌بندی سطح تاب‌آوری فرامحلی نسبت به خشکسالی در بین شش دهستان شهرستان روانسر در استان کرمانشاه است. بنابراین، پنج شاخص سنجش تاب‌آوری فرامحلی نسبت به خشکسالی یعنی جریان‌های افراد، سرمایه‌ها، محصول و کالاها، اطلاعات، فناوری‌ها و نوآوری‌ها، با واکاوی پیشینه پژوهش، انتخاب گردید. در مرحله بعد با بهره‌گیری از آزمون T تک نمونه‌ای یک‌طرفه، میزان تأثیرگذاری هر یک از شاخص‌های مذکور بر تاب‌آوری فرامحلی روستائیان از منظر دهیاران شهرستان هدف (N=۹۹) که بر مبنای جدول کرجسی و مورگان به روش نمونه‌گیری تصادفی ۷۹ نفر از آنان انتخاب شدند، بررسی و تأیید گردید، سپس به‌منظور تعیین وزن شاخص‌های فوق‌الذکر، با تکنیک گلوله برفی و روش نمونه‌گیری هدفمند، ۱۷ نفر از متخصصان و کارشناسان جهاد کشاورزی و فرمانداری شهرستان روانسر انتخاب و از نظرات آنان استفاده شد. نتایج یافته‌ها با تکنیک TOPSIS بر مبنای شاخص‌های مطرح‌شده، بیانگر آن بود که تاب‌آوری فرامحلی نسبت به خشکسالی در مناطق روستایی دهستان‌های حسن‌آباد و زالواب بیشترین، در دهستان‌های بدر و دولت‌آباد متوسط و در دهستان‌های منصورآقایی و قوری قلعه کمترین مقدار است. این امر می‌تواند ناشی از جریان‌های و پیوندهای فرامحلی و نامتوازن و عدم عدالت فضایی در حوزه دهستان‌های مذکور باشد. نتایج این مطالعه می‌تواند پیشنهادهایی کاربردی برای حکمرانی خوب نواحی روستایی هدف به‌منظور تعدیل آسیب‌پذیری و افزایش تاب‌آوری روستائیان نسبت به خشکسالی داشته باشد.

کلیدواژه‌ها:

تاب‌آوری فرامحلی، خشکسالی، روابط شهر و روستا، شهرستان روانسر

مقدمه

جغرافیایی تأثیر زیادی در جذب و گسترش جریان‌های سرمایه دارد. به‌نحوی که، این جریان‌ها کارکرد مؤثری در دگرگونی‌هایی بخش‌های اقتصادی روستاها از طریق پایدارسازی و تنوع اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی ایفا می‌کنند (Soltani Moghadas, 2011). در واقع جریان‌های فضایی در قالب روابط فرامحلی بین شهر و روستا به شکل پیوندهای روستایی - شهری، نقش بسیار مهمی در توازن و توسعه یکپارچه ناحیه‌ای دارند. این جریان‌ها مابین سکونتگاه‌ها در اثر حوادث طبیعی، اقتصادی و اجتماعی یا سیاسی دستخوش تحول و دگرگونی می‌شوند (Ghasemi Siyani et al., 2019). بنابراین تاب‌آوری اجتماعی فرامحلی به‌عنوان فضا و فرایند استفاده از منابع و ظرفیت‌ها برای مقابله با استرس، مخاطرات یا تغییرات و بهره‌برداری از فرصت‌ها در مواجهه با تغییر تعریف شده

از روابط فرامحلی به‌عنوان «همه پدیده‌هایی که توسط گردش و انتقال ایجاد می‌شوند» نظیر جریان افراد، کالاها، ایده‌ها و نمادها و ... که فواصل مکانی و ایدئولوژیکی را در سراسر مرزها در مقیاس‌های مختلف در برمی‌گیرند، یاد می‌شود (Freitag & oppen, 2010). در شرایط وقوع خشکسالی، پیوندها و جریان‌های فرامحلی نقش مؤثری در تاب‌آوری اقتصادی و اجتماعی نواحی روستایی ایفا می‌نمایند. این جریان‌ها مشتمل بر جریان سرمایه، محصولات کشاورزی، افراد، فناوری و اطلاعات است که در مناطق روستایی و شهری وجود دارند (Mohammadi Yeganeh & Hosseinzadeh, 2012). در نواحی مختلف جغرافیایی شدت و دامنه جریان‌های فوق‌الذکر متنوع و متمایز است. در واقع توان‌های محیطی نواحی

* نویسنده مسئول:

دکتر عادل سلیمانی

نشانی: تهران، دانشگاه تهران، دانشکده جغرافیا، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی.

تلفن: ۰۱۸۹۴۰۶۶۴۰ (۲۱) ۹۸+

پست الکترونیکی: AdelSulaimany@ut.ac.ir

رسانه‌های و فکری در نظریه آپادورای هم چشم‌انداز به حساب می‌آیند و هم جریان (Appadurai, 1996). از دیدگاه جغرافیایی، آپادورای فرض می‌کند که واحدهای ایستا مخالف جریان و فاقد آن هستند، در حالی که از دیدگاه جغرافیای فرایندی، اینکه چگونه جریان‌ها می‌توانند فضاهای جغرافیایی را ایجاد، بازتولید و تغییر دهند به ما کمک می‌کند تا نابرابری‌ها و مرزهای جهانی را بهتر از آپادورای درک کنیم، و ما را قادر می‌سازد تا موضوع حقوق و رفتارهای متفاوت با جمعیت‌های متحرک عمیق‌تر بررسی گردد (Heyman & Campbell, 2009). در این میان روخباخ و ساکداپولراک^۲ (۲۰۱۷) نیز معتقدند که برای ارتقای تاب‌آوری فرامحلی جوامع روستایی با تقویت شبکه‌های اجتماعی، مردم با یکدیگر تعامل می‌یابند و جریان منابع، اطلاعات و دانش بین سکونتگاه‌های روستایی تسهیل می‌گردد. در این راستا برخی پژوهشگران نظیر سلیمانی و رضوانی (۲۰۲۲) در پژوهشی تحت عنوان «تحلیل شبکه دانش فرامحلی گرای» دریافتند که تحلیل هم‌رخدادی واژگان این حوزه، با رویکرد اکتشافی پنج خوشه پژوهشی در مطالعات فرامحلی گرای مرتبط با پیوندها و جریان‌های افراد، سرمایه‌ها، کالاها، اطلاعات، فناوری‌ها و نوآوری‌ها را آشکار ساخت. در زیست‌بوم مطالعاتی فوق‌الذکر، سلطانی مقدس (۲۰۱۱) معتقد است که جریان‌های فرامحلی سرمایه نقش تأثیر خاصی بر اقتصاد روستایی دارد. این جریان‌ها شامل جریان سرمایه، محصولات کشاورزی، مردم و اطلاعات است که در بین مناطق روستایی و شهری رواج دارند و در نواحی مختلف جغرافیایی شدت و دامنه این جریان‌ها مختلف است. درعین حال کرمی‌فر و همکاران (۲۰۱۶) نقش جریان محصولات زراعی در پیوندهای روستا شهری را مورد واکاوی قرار دادند و چنین استنباط نمودند که پارامتر درآمد حاصل از ارسال محصولات زراعی از سطح روستاهای منطقه در ایجاد پیوندی مثبت و قوی با شهر در زمینه بهره‌مندی از خدمات اجتماعی و رفاهی به‌تنهایی کافی و مؤثر نیست بنابراین لازم است جریان‌ها نیز باید به‌صورت جامع و یکپارچه مورد بررسی قرار گیرند. درعین حال، پرست و ساکداپولراک^۳ (۲۰۱۸) نیز کارکرد دوگانه مهاجرت به‌مثابه جریان افراد از بعد استراتژی سازگاری یا ابزار ایجاد ناامنی در تایلند را مورد بررسی قرار دادند و برای رمزگشایی پیوندهای متقابل بین سازه مهاجرت و تاب‌آوری، یک رویکرد فرامحلی را پیشنهاد نمودند که به‌طور سیستماتیک به تحلیل ابعاد اجتماعی - مکانی و هم‌زمانی تحرک و موقعیت مهاجران و غیرمهاجران در پهنه فضایی می‌پردازد، درنهایت آنان دریافتند که نقش مهاجرت روستا به شهر گاهی به‌عنوان استراتژی فرامحلی در هدایت تاب‌آوری خانوارهای روستایی مؤثر است. از منظر فرامحلی، مهاجران هم‌زمان، در مقصد و مبدأ زیست دوگانه دارند. بنابراین زمینه خطر و آسیب‌پذیری در مبدأ یک مهاجر

است (Sakdapolrak et al., 2016). تاب‌آوری اجتماعی فرامحلی با بهره‌مندی کارآمد از جریان‌ها باعث کسب ارزش‌افزوده بیشتر برای خانوار روستایی و تقویت معیشت آنان به‌ویژه در شرایط خشکسالی می‌شود. از طرفی توزیع نابرابر جریان‌های فرامحلی در خانوارهای روستایی و شهری، موجب تضاد در بین رفاه خانوارهای روستایی و شهری می‌گردد و نارسایی‌ها و کمبودهای زیرساختی نواحی روستایی باعث ایجاد جریان‌های مهاجرتی به شهرها شده که عدم تعادل‌های ناحیه‌ای را به دنبال خواهد داشت (Soltani, 2011; Moghadas, 2011). چراکه عدم تعادل فضایی در توزیع امکانات و خدمات مختلف در سطح ناحیه باعث افزایش جابه‌جایی‌ها و شکل‌گیری پیوندهای گوناگون اجتماعی - فرهنگی می‌گردد و الگوی جریان‌ها را تغییر می‌دهد در این میان خشکسالی‌ها نیز این روند را تحت تأثیر قرار می‌دهند. در این میان از آنجایی که پژوهش‌های متعدد بیانگر بیشترین آسیب‌پذیری روستائیان شهرستان روانسر نسبت به خشکسالی، در طول سالیان اخیر بوده‌اند و برنامه‌ریزی کارآمد و مدیریت ریسک این حوزه، به دلیل تمایز در میزان آسیب‌پذیری و تاب‌آوری سکونتگاه‌های روستایی شهرستان مذکور از اهمیت و ضرورتی مضاعف برخوردار است (Sharafi & Zarafshani, 2011; Bahrami, 2013; Afrakhteh et al., 2015; Soleymani et al., 2017). برای نمونه نتایج پژوهش سلیمانی و همکاران (۲۰۱۷) بیانگر آن است که علل آسیب‌پذیری روستائیان شهرستان روانسر نسبت به خشکسالی، متنوع و گسترده بوده و مقوله‌های متعددی را در برمی‌گیرد که در قالب شرایط علی (عوامل آب‌وهوایی)، پدیده، زمینه (محیطی و معیشتی)، شرایط مداخله‌گر (عوامل نهادی - حمایتی)، کنش یا راهبردها (فنی و غیرفنی) و پیامدها (اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی) قابل‌ارائه است درعین حال خشکسالی‌های مکرر فوق‌الذکر در نواحی روستایی شهرستان مذکور از دریچه تاب‌آوری فرامحلی مورد تحلیل و بررسی قرار نگرفته است. لذا هدف کلی پژوهش حاضر، تحلیل فضایی تاب‌آوری فرامحلی سکونتگاه‌های روستایی شهرستان روانسر در مواجهه با خشکسالی است.

مروری بر ادبیات موضوع

بر مبنای نظریه آپادورای، مفهوم جریان‌ها^۱ نه‌تنها در تبیین روابط فرامحلی، جایگاه مرکزی دارد، بلکه خود این مفهوم در مطالعات جهانی شدن نیز از مفاهیم اصلی به‌شمار می‌رود. آپادورای، با ارائه خوانشی از «جریان‌ها» که مختص نظریه او است به حوزه فرامحلی‌گرایی ورود نموده است. مفهوم جریان‌ها در نظریه آپادورای در ارتباط با مفهوم دیگری تحت عنوان چشم‌انداز است که در نظریه او جایگاه ویژه‌ای دارد. چشم‌اندازها و جریان‌ها هر دو به پنج بعدی اشاره دارند که آپادورای، فرامحلی‌گرایی را از خلال آن‌ها تحلیل و تبیین می‌کند: ابعاد قومی، مالی، تکنولوژیک،

2. Rockenbauch & Sakdapolrak
3. Porst & Sakdapolrak

1. Flows

روش‌شناسی تحقیق

منطقه مورد مطالعه

شهرستان روانسر به‌مثابه جامعه هدف این پژوهش در طول شرقی بین ۴۶ درجه و ۲۰ دقیقه تا ۴۶ درجه و ۵۳ دقیقه و در عرض شمالی بین ۳۴ درجه و ۳۲ دقیقه تا ۳۵ درجه از نصف‌النهار گرینویچ قرار دارد این شهرستان، دو بخش، شش دهستان و ۱۳۵ روستای دارای سکنه را در برمی‌گیرد (تصویر شماره ۲).

از جمعیت ۴۶۳۹۵ نفری شهرستان روانسر ۲۱۸۰۳ نفر در مناطق روستایی شش دهستان سکونت دارند در واقع شهرستان مذکور با ۴۶/۹ درصد روستائینی دارای ۱۶۳ آبادی بوده که ۱۳۵ آبادی دارای سکنه و ۲۸ آبادی آن خالی از سکنه است (Land use planning document, 2019). لازم به ذکر است میزان بارندگی سال زراعی جاری این شهرستان، ۳۳۸ میلی‌متر و سال قبل ۳۳۱ میلی‌متر بوده که دو درصد افزایش داشته است این در حالی است که درصد تغییرات بارش امسال نسبت به بلندمدت ۳۵- درصد کاهش داشته و این شهرستان را با خشکسالی روبه‌رو نموده است (Meteorology of Kermanshah province, 2022).

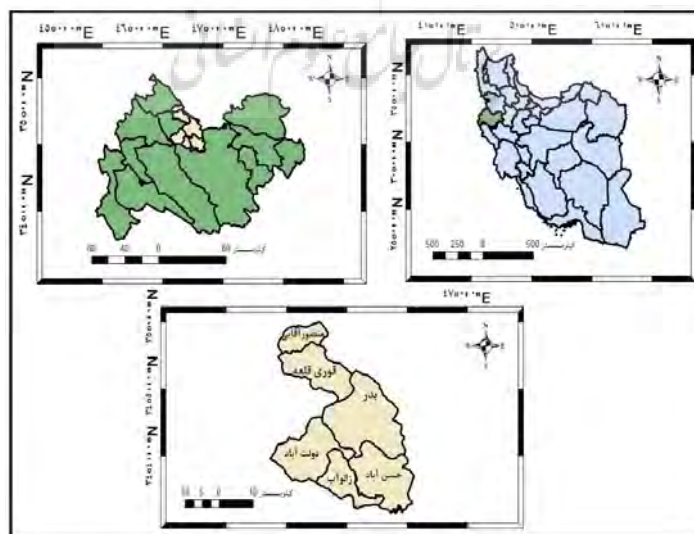
این پژوهش کمی از بعد روش بررسی از نوع توصیفی - تحلیلی و به لحاظ ماهیت از نوع کاربردی است که هدف کلی آن اولویت‌بندی تاب‌آوری فرامحلی شش دهستان شهرستان روانسر نسبت خشکسالی با استفاده از تکنیک تاپسیس است و سه مرحله زیر را در برمی‌گیرد.

بر زندگی روزمره آن‌ها در مقصد تأثیر می‌گذارد. درعین‌حال مشکلاتی که مهاجران با آن مواجه می‌شوند یا فرصت‌هایی که از آن‌ها استفاده می‌کنند، ممکن است بر خانواده مبدأ تأثیر بگذارد. در واقع مهاجران و حتی روستائیان می‌توانند خواستگاه پیوندها و جریان‌های سرمایه، کالا و محصولات، اطلاعات، فناوری‌ها و نوآوری‌ها به سکونتگاه‌های روستایی باشند که در معرض خشکسالی قرار گرفته‌اند. پس روابط فرامحلی به مواردی نظیر پیوند بازیگران متحرک و بی‌حرکت در سراسر فضا، پیوند و تغییر شکل مکان‌ها، تعدی از مرزهای مکانی و حوزه اجتماعی که سطوح اجتماعی - فضایی متعددی را در برمی‌گیرد، اشاره دارد (Brickell & Datta, 2011; Greiner & Sakdapolrak, 2013) که این پیوندها و جریان‌های فرامحلی قادرند آسیب‌پذیری جوامع محلی را کاهش داده و تاب‌آوری سکونتگاه‌های روستایی را ارتقا ببخشند چراکه شناخت صحیح روابط جاری میان محیط‌های روستایی و شهری می‌تواند به کوشش در جهت تغییر ساختاری - کارکردی روابط و مناسبات موجود میان آن‌ها و برقرار کردن پیوندهای متناسب یاری رساند (Saidi, 2011). در تصویر شماره ۱، مدل مفهومی تاب‌آوری فرامحلی نسبت به خشکسالی ارائه شده است.

تصویر ۱. مدل مفهومی پژوهش. منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۲. موقعیت جغرافیایی دهستان‌های شهرستان روانسر، استان کرمانشاه و کشور. مأخذ: Land use planning document, 2019

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۱. جمعیت و خانوار شهرستان روانسر استان کرمانشاه.

شرح	جمعیت	مرد	زن	خانوار	بعد خانوار	نسبت جنسی	نسبت جمعیت روستایی به کل جمعیت شهرستان
شهرستان روانسر	۴۶۳۹۵	۲۳۶۷۹	۲۲۷۱۶	۱۲۱۶۴	۳/۸۱	۱۰۴/۲۴	-
نقاط روستایی	۲۱۸۰۳	۱۱۱۲۹	۱۰۶۷۴	۵۶۸۴	۳/۸۴	۱۰۴/۲۶	۴۶/۹۹

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: Statistical Center of Iran, 2016

جدول ۲. توزیع جمعیت برحسب دهستان در شهرستان روانسر استان کرمانشاه - ۱۳۹۵.

نام دهستان	تعداد دهیاران روستاهای منتخب	تعداد خانوار	تعداد جمعیت	درصد نسبی جمعیت
قوری قلمه	۱۱	۷۴۷	۲۹۹۸	۱۳/۷
منصور آقایی	۴	۲۹۰	۱۱۹۲	۵/۵
بدر	۱۶	۱۱۴۷	۴۵۳۶	۲۰/۸
حسن‌آباد	۲۱	۱۴۸۰	۵۴۷۳	۲۵/۱
دولت‌آباد	۱۳	۹۶۴	۳۶۶۹	۱۶/۸
زالوآب	۱۴	۱۰۷۴	۳۹۴۶	۱۸/۱

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: Statistical Center of Iran, 2016

نهایی از تکنیک اولویت‌بندی تاپسیس برای سنجش سطح کلی تاب‌آوری فرامحلی نواحی روستایی در برابر مخاطره خشکسالی بهره گرفته شد. لذا، شش دهستان بخش‌های مرکزی و شاهو شهرستان روانسر در استان کرمانشاه انتخاب شد (تصویر شماره ۲)، و با تکنیک تاپسیس مورد اولویت‌بندی قرار گرفت. در پژوهش حاضر به‌منظور تبیین چگونگی کاربرد و تشریح مراحل ارزیابی و اولویت‌بندی، از پنج شاخص مهم سنجش تاب‌آوری فرامحلی نسبت به خشکسالی یعنی جریان‌های افراد، سرمایه‌ها، کالاها و محصولات، اطلاعات، فناوری‌ها و نوآوری‌ها بر اساس پژوهش لینچ^۴ (۲۰۰۵)، لوهنرت و استرینبرک^۵ (۲۰۰۵)، فریتاچ و اوپن^۶ (۲۰۱۰)، روخنیخ و ساکداپولارک (۲۰۱۷) و تاکولی^۷ (۱۹۹۸) استفاده گردید، سپس جهت تعیین وزن شاخص‌ها ابتدا پیشینه پژوهش بررسی گردید و در مرحله بعد با بهره‌گیری از تکنیک گلوله برفی^۸ و روش نمونه‌گیری هدفمند^۹، ۱۷ نفر از متخصصان و کارشناسان اداره جهاد کشاورزی و فرمانداری شهرستان روانسر، به‌عنوان نمونه، انتخاب و از نظرات آنان، راجع به میزان وزن ۵ شاخص فوق‌الذکر در هر یک از شش دهستان شهرستان روانسر، استفاده گردید. در مرحله پایانی، سطح کلی تاب‌آوری فرامحلی دهستان‌ها نسبت به خشکسالی با تکنیک تاپسیس اولویت‌بندی گردید. در این راستا به‌منظور تعیین میزان تاب‌آوری فرامحلی روستائیان نسبت به خشکسالی، ابتدا از طریق مطالعه ادبیات نظری و پیشینه پژوهش شاخص‌ها و متغیرهای

مرحله اول: تعیین شاخص‌ها و متغیرهای تاب‌آوری فرامحلی جامعه هدف: به‌منظور تعیین میزان تاب‌آوری فرامحلی کشاورزان در برابر مخاطره خشکسالی، ابتدا از طریق مطالعه ادبیات نظری و پیشینه تحقیق اقدام به استخراج شاخص‌ها و متغیرهای تاب‌آوری فرامحلی گردید که به‌طور کلی شاخص‌های مستخرج شامل جریان‌های افراد، سرمایه‌ها، کالاها و محصولات، اطلاعات، فناوری‌ها و نوآوری‌ها بودند.

مرحله دوم: تعیین میزان تأثیرگذاری عوامل مؤثر در تاب‌آوری فرامحلی از طریق آزمون T تک نمونه‌ای یک‌طرفه: میانگین برخورداری روستائیان دهستان‌های شهرستان روانسر از مؤلفه‌های تاب‌آوری فرامحلی در برابر بلای خزنده خشکسالی از دیدگاه دهیارهای روستاهای شهرستان روانسر مورد واکاوی قرار گرفت که بر اساس جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) با نمونه‌گیری تصادفی ساده ۷۹ نفر از دهیاران انتخاب گردید (N=۹۹).

مرحله سوم: اولویت‌بندی تاب‌آوری فرامحلی دهستان‌های شهرستان روانسر نسبت به خشکسالی با بهره‌گیری از روش تاپسیس از منظر کارشناسان بومی و متخصصان جهاد کشاورزی و فرمانداری شهرستان روانسر است.

در این تحقیق، جهت تحلیل فضایی سطح کلی تاب‌آوری فرامحلی نواحی روستایی نسبت به خشکسالی، در گام نخست شاخص‌های مهم و مؤثر بر تاب‌آوری فرامحلی روستائیان نسبت به خشکسالی بر مبنای پیشینه پژوهش شناسایی شد، در گام بعدی میزان تأثیرگذاری هر یک از شاخص‌های فوق در تاب‌آوری فرامحلی جامعه هدف محاسبه و تأیید گردید و در گام

- Lynch
- Lohnert & Steinbrink
- Freitag & oppen
- Tacoli
- Snowball
- Purpose Sampling

بوده و یافته‌ها نشان داد که میانگین عددی ۵ شاخص بالاتر از مطلوبیت عددی آزمون یعنی عدد ۳/۵ بوده و آماره آزمون نیز مثبت است. لذا باتوجه به سطح معناداری حاصل شده متغیرهای ۵ شاخص مذکور دارای وضعیت مطلوبی از بعد تأثیرگذاری در ارتقای تاب‌آوری فرامحلی سکونتگاه‌های روستایی نسبت به خشکسالی هستند.

در مرحله بعد برای سنجش چگونگی پراکنش و توزیع پنج شاخص تاب‌آوری فرامحلی در سطح دهستان‌های شهرستان روانسر از تکنیک تاپسیس و نظرات متخصصان جهاد کشاورزی و فرمانداری استفاده گردید که مراحل اجرای این تکنیک در زیر ارائه شده است.

پنج شاخص فوق‌الذکر، به‌مثابه معیار اصلی سنجش تاب‌آوری فرامحلی روستائیان نسبت به مخاطره خشکسالی مدنظر پژوهشگران بود، وزن هر شاخص نیز باتوجه به اهمیت آن‌ها در ایجاد تاب‌آوری فرامحلی روستائیان نسبت به خشکسالی محاسبه و در ستون مربوطه درج شده است. جدول شماره ۵، پس از تکمیل به‌صورت ماتریس 6×5 (Aij) استاندارد شده و ماتریس R را تشکیل می‌دهد (جدول شماره ۶).

تاب‌آوری فرامحلی استخراج شد شاخص‌های مستخرج در پنج گروه جریان‌های افراد، سرمایه‌ها، کالاها و محصولات، اطلاعات، فناوری‌ها و نوآوری‌ها، دسته‌بندی گردید (جدول شماره ۳). بر این اساس، پرسش‌نامه‌ای روا و پایا، باتوجه به ادبیات موضوع و بر مبنای مصاحبه‌های صورت گرفته با کارشناسان و روستائیان منطقه مورد مطالعه، حاصل گردید. پایایی قسمت‌های مختلف پرسش‌نامه مذکور، با آزمون آلفای کرونباخ بیش از ۰/۷۸ گزارش شد و روایی سؤالات پرسش‌نامه فوق‌الذکر نیز به‌وسیله اساتید بومی رشته‌های جغرافیای انسانی و جامعه‌شناسی دانشگاه پیام نور مورد تأیید قرار گرفت که در جدول شماره ۳، شاخص‌ها و متغیرهای آن ارائه شده است.

یافته‌ها

بر مبنای یافته‌های جدول شماره ۴، وضع موجود، عوامل مؤثر بر افزایش سطح تاب‌آوری فرامحلی سکونتگاه‌های روستایی نسبت به خشکسالی، در پنج شاخص درج شده (جدول شماره ۲)، از شرایط و وضعیت مناسبی جهت ارتقای سطح تاب‌آوری فرامحلی برخوردار است. تحلیل میانگین عددی حاصل از متغیرهای تحقیق بیانگر آن است که غالب متغیرها از مناسب

جدول ۳. شاخص و متغیرهای مؤثر بر تاب‌آوری فرامحلی روستائیان نسبت به خشکسالی.

شاخص‌ها	متغیرها
جریان افراد	میزان مهاجرت، جهان شهری بودن، تعامل و تردد با مناطق و نواحی
جریان اطلاعات	میزان استفاده روستائیان از رسانه‌ها و شبکه‌های ارتباطی، سطح سواد، مشاوره از جهاد کشاورزی
جریان سرمایه	میزان گردش مالی، وام و تسهیلات دریافتی، سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف
جریان محصول و کالا	میزان تولید و تبادل نهاده‌ها، محصولات زراعی و باغی دیم و آبی، تولید شیر و فرآورده‌های آن
جریان نوآوری و فناوری	میزان پذیرش و استفاده از نوآوری‌ها و فناوری‌های نوین کشاورزی و دامی

منبع: Saidi, 2011; Taleshi et al., 2017; Lynch, 2005; Lohnert & Steinbrink, 2005; Freitag & Oppen, 2010; Sakdapolrak, 2014; Sakdapolrak et al., 2016; Tacoli, 1998

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۴. میانگین و سطح معناداری بالاتر از حد مطلوب، شاخص‌های تاب‌آوری فرامحلی نسبت به خشکسالی از منظر دهیاران.

شاخص‌ها	میانگین	آماره آزمون t	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	تفاوت از حد مطلوب	فاصله اطمینان ۹۵ درصد پایین‌تر	فاصله اطمینان ۹۵ درصد بالاتر
جریان افراد	۳	-۲	۹۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
جریان سرمایه‌ها	۲	-۸	۹۸	۰/۰۰۰	-۱/۰۰۰۰	-۱/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
جریان کالاها و محصولات	۳	۰/۰۰۰	۹۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
جریان اطلاعات	۲	۰/۰۰۰	۹۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
جریان فناوری‌ها و نوآوری‌ها	۳	-۷	۹۸	۰/۰۰۰	-۱/۰۰۰۰	-۱/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰

مطلوبیت عددی مورد آزمون ۳/۵

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۵. متوسط میانگین هریک از شاخص‌های مورد استفاده برای سنجش تاب‌آوری فرامحلی روستائیان نسبت به خشکسالی.

دهستان/شاخص	جریان افراد x1	جریان سرمایه‌ها x2	جریان کالاها و محصولات x3	جریان اطلاعات x4	جریان فناوری‌ها و نوآوری‌ها x5
بدرآباد	۳	۳	۲	۴	۳
حسن‌آباد	۵	۴	۴	۴	۴
دولت‌آباد	۳	۲	۳	۳	۳
زالوآب	۵	۴	۵	۴	۴
قوری قلمه	۳	۲	۲	۳	۳
منصور آقایی	۴	۲	۲	۲	۳
WJ	۰/۲۱	۰/۲۳	۰/۲۰	۰/۱۷	۰/۱۹

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

جدول ۶. ماتریس استاندارد و نرمال شده.

Matrix Nd				
۰/۳۶۴	۰/۴۷۸	۰/۲۵۴	۰/۴۱۲	۰/۳۱۱
۰/۴۸۵	۰/۴۷۸	۰/۵۰۸	۰/۵۴۹	۰/۵۱۸
۰/۳۶۴	۰/۳۵۹	۰/۳۸۱	۰/۲۷۵	۰/۳۱۱
۰/۴۸۵	۰/۴۷۸	۰/۶۳۵	۰/۵۴۹	۰/۵۱۸
۰/۳۶۴	۰/۳۵۹	۰/۲۵۴	۰/۲۷۵	۰/۳۱۱
۰/۳۶۴	۰/۲۳۹	۰/۲۵۴	۰/۲۷۵	۰/۴۱۵

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

سپس ماتریس (۷) به شکل جدول شماره ۸ تشکیل شد. این ماتریس حاصل ضرب مقادیر استاندارد شده هر شاخص در اوزان مربوط به خود (جدول شماره ۷) است.

S3+ =	۰/۰۹۷	S3- =	۰/۰۳۳
S4+ =	۰	S4- =	۰/۱۱۸
S5+ =	۰/۱۱۲	S5- =	۰/۰۲
S6+ =	۰/۱۱۲	S6- =	۰/۰۲۲

در بخش پایانی می‌توان رابطه $C_i^+ = \frac{S_i^+}{S_i^+ + S_i^-}$ ضریب (Ci+) را برای هر یک از دهستان‌های شهرستان روانسر محاسبه کرد. لذا نتیجه اولویت‌بندی سطح تاب‌آوری فرامحلی روستائیان نسبت به خشکسالی از دیدگاه متخصصان جهاد کشاورزی و فرمانداری به شرح جدول شماره ۹ است.

بر اساس یافته‌های جدول شماره ۱۰، دهستان‌های زالوآب و حسن‌آباد بر اساس پنج شاخص جریان‌های افراد، سرمایه‌ها، کالاها و محصولات، اطلاعات، فناوری‌ها و نوآوری‌ها، از بالاترین رتبه تاب‌آوری فرامحلی نسبت به خشکسالی بر اساس روش تاپسیس برخوردارند، که سطح‌بندی تاب‌آوری فرامحلی دهستان‌های شهرستان روانسر نسبت به خشکسالی در تصویر شماره ۴ ارائه شده است.

حال با توجه مقادیر شاخص ایدئال و حداقل از ماتریس (۷) خواهیم داشت:

$$S^+ = \begin{matrix} 0/109 & 0/126 & 0/127 & 0/081 & 0/092 \\ 0/065 & 0/063 & 0/051 & 0/041 & 0/069 \end{matrix}$$

$$S^- = \begin{matrix} 0/109 & 0/126 & 0/127 & 0/081 & 0/092 \\ 0/065 & 0/063 & 0/051 & 0/041 & 0/069 \end{matrix}$$

در مرحله بعد از طریق روابط $S_i^+ = \sqrt{\sum_{j=1}^n (v_{ij} - v_i^+)^2}$ و $S_i^- = \sqrt{\sum_{j=1}^n (v_{ij} - v_i^-)^2}$ می‌توان معیار فاصله‌ای برای آلترناتیو ایدئال و آلترناتیو حداقل ایجاد نمود که خروجی این روابط در زیر ارائه شده است:

Si+		Si-	
S1+ =	۰/۰۹۶	S1- =	۰/۰۵۱
S2+ =	۰/۰۲۵	S2- =	۰/۱۰۳

جدول ۷. وزن در دست اعمال به مقادیر ماتریس نرمال.

Matrix Wn*n				
۰/۲۱	۰	۰	۰	۰
۰	۰/۲۳	۰	۰	۰
۰	۰	۰/۲۰	۰	۰
۰	۰	۰	۰/۱۷	۰
۰	۰	۰	۰	۰/۱۹

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

جدول ۸. ماتریس حاصل ضرب مقادیر استاندارد شده هر شاخص در اوزان مربوط.

Matrix V=Nd*W				
۰/۰۶۵	۰/۰۹۵	۰/۰۵۱	۰/۰۸۱	۰/۰۶۹
۰/۱۰۹	۰/۱۲۶	۰/۱۰۲	۰/۰۸۱	۰/۰۹۲
۰/۰۶۵	۰/۰۶۳	۰/۰۷۶	۰/۰۶۱	۰/۰۶۹
۰/۱۰۹	۰/۱۲۶	۰/۱۲۷	۰/۰۸۱	۰/۰۹۲
۰/۰۶۵	۰/۰۶۳	۰/۰۵۱	۰/۰۶۱	۰/۰۶۹
۰/۰۸۷	۰/۰۶۳	۰/۰۵۱	۰/۰۴۱	۰/۰۶۹

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

جدول ۹. اولویت‌بندی سطح تاب‌آوری فرامحلی روستائیان نسبت به خشکسالی از دیدگاه کارشناسان و خبرگان.

Ci	
c1=	۰/۳۴۹
c2=	۰/۸۰۳
c3=	۰/۲۵۱
c4=	۱
c5=	۰/۱۵۳
c6=	۰/۱۶۳

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

جدول ۱۰. اولویت‌بندی تاب‌آوری فرامحلی دهستان‌های شهرستان روانسر از دیدگاه خبرگان.

C5= ۰/۱۵۳	C6= ۰/۱۶۳	C3= ۰/۲۵۱	C1= ۰/۳۴۹	C4= ۰/۸۰۳	C2= ۱	i*C (رتبه)	نام دهستان
A5= قوری قلعه	A6= منصورآقایی	A3= دولت‌آباد	A1= بدرآباد	A2= حسن‌آباد	A4= زالوآب		

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

شاخص‌های مذکور در دهستان‌های بدر و دولت‌آباد در حد متوسط گزارش شده است و در نهایت روستائیان دهستان‌های فوق‌الذکر در مقایسه با دهستان‌های منصورآقایی و قوری قلعه مهارت، دانش و نگرش بهتری در تاب‌آوری فرامحلی نسبت به خشکسالی دارند لذا دهستان‌های منصورآقایی و قوری قلعه از تاب‌آوری فرامحلی کمتری برخوردارند. از جمله روندها و فرایندهای

از یافته‌های تصویر شماره ۳ می‌توان چنین استنباط نمود که دهستان‌های زالوآب و حسن‌آباد بر اساس پنج شاخص مطرح‌شده، از بالاترین رتبه تاب‌آوری فرامحلی نسبت به خشکسالی بر اساس روش تاپسیس برخوردارند این امر را می‌توان به میزان و شدت بالای جریان‌های افراد، سرمایه‌ها، کالاها و محصولات، اطلاعات، فناوری‌ها و نوآوری‌ها مربوط دانست. این در حالی است که

دانست (Bahrami, 2013) که زمینه‌ساز پراکنش نامتناسب فضایی را در توانایی روستائیان جهت سازگاری با خشکسالی و پیامدهای متنوع آن، فراهم می‌نماید.

بستر ساز نابرابری و تفاوت فوق‌الذکر علاوه بر پیوندها و جریان‌های موردسنجش، می‌توان به سطح توسعه‌یافتگی نامتوازن اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و کالبدی دهستان‌های مذکور مرتبط

تاب آوری فرامحلی دهستان‌های شهرستان روانسر

تصویر ۳. جایگاه تاب‌آوری فرامحلی دهستان‌های شهرستان روانسر بر مبنای شاخص‌های پنج‌گانه. منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۴. نقشه سطح‌بندی تاب‌آوری فرامحلی دهستان‌های شهرستان روانسر نسبت به خشکسالی. منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

یافته‌ها نشان داد بیشتر شاخص‌ها از شرایط مطلوب برخوردار بوده و نتایج نشان می‌دهد که میانگین عددی ۵ شاخص مذکور بالاتر از مطلوبیت عددی آزمون یعنی عدد ۳/۵ بوده و آماره آزمون نیز مثبت است. لذا باتوجه به سطح معناداری به‌دست‌آمده، متغیرهای زیرمجموعه این پنج شاخص دارای وضعیت مطلوب‌تری از بعد تأثیرگذاری در ارتقای تاب‌آوری فرامحلی روستائیان در برابر خشکسالی پنداشته شدند. سپس با بهره‌گیری از تکنیک TOPSIS بر اساس شاخص‌های فوق‌الذکر سعی شد تا بر مبنای ۵ شاخص ذکرشده، به اولویت‌بندی

بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر، تلاش شد تا عوامل مؤثر بر تاب‌آوری فرامحلی روستائیان، شناسایی و در پنج شاخص جریان‌های افراد، سرمایه‌ها، کالاها و محصولات، اطلاعات، فناوری‌ها و نوآوری‌ها دسته‌بندی گردید. بنابراین باتوجه به نقش مهم دهیارهای روستاهای شهرستان فوق‌الذکر در مدیریت خشکسالی، از طریق آزمون تی تک نمونه‌ای میانگین سطح هر یک از عوامل در شرایط موجود منطقه مورد مطالعه مورد بررسی قرار گرفت که

باشند. در عین حال روندها و فرایندهای بستر ساز نابرابری و تفاوت فوق‌الذکر، را می‌توان به سطح توسعه‌یافتگی نامتوازن اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و کالبدی دهستان‌های مذکور نسبت داد. در واقع ناپایداری جریان‌ها و پیوندهای فرامحلی در سطح دهستان‌های بخش شاهوی شهرستان روانسر می‌تواند زمینه‌ساز آسیب‌پذیری بیشتر سکونتگاه‌های روستایی نسبت به خشکسالی باشد (Seydaei et al., 2013; Bahrami, 2013). در نهایت توصیه می‌شود که توانمندسازی روستائیان جهت ارتقای تاب‌آوری فرامحلی دهستان‌های منصورآقایی و قوری قلعه با تقویت سرمایه‌های معیشتی در اولویت قرار گیرد. در واقع توان‌افزایی نیروی انسانی و ارتقای سرمایه‌های اجتماعی می‌تواند به بهبود جریان‌های اطلاعات و افراد کمک نماید و این دو سرمایه قادرند ضمن تنوع‌بخشی به استراتژی‌های سازگاری، با پیوندها و جریان‌های فراتر از سطح منطقه، پیشران و محرک تاب‌آوری فرامحلی در سکونتگاه‌های روستایی دو دهستان مذکور باشند. ضمن آنکه توصیه می‌شود برنامه ریزان منطقه‌ای در مدیریت بحران‌های طبیعی نظیر خشکسالی به واقعیت‌های نوظهور نظیر روابط فرامحلی توجه ویژه‌ای داشته باشند تا مدیریت یکپارچه و هماهنگی در عرصه‌های روستایی و شهری حاصل گردد.

تشکر و قدردانی

این مقاله تحت حمایت مادی صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور (INSF) برگرفته شده از طرح شماره «۹۹۰۳۰۲۵۰» انجام شده است.

سطح تاب‌آوری فرامحلی شش دهستان شهرستان روانسر در برابر خشکسالی از دیدگاه کارشناسان بومی و متخصصان جهاد کشاورزی و فرمانداری پرداخته شود. یافته‌های بیانگر آن بود که تاب‌آوری فرامحلی با روابط شهر و روستا و دامنه پیوندهای روستایی - شهری در دهستان‌های شهرستان روانسر همراه با تنوع بسترهای اجتماعی - اقتصادی متفاوت جلوه‌گر شده است، اما به‌طور کلی روابط سلطه‌جو در این عرصه به پیوندهای مکمل و سازنده دگردیسی نموده (Saidi, 2011) و برخی دهستان‌ها را به لحاظ تاب‌آوری فرامحلی نسبت به خشکسالی غنی‌تر ساخته است. در این ارتباط یافته‌ها نشان داد که مناطق روستایی دهستان‌های زالواب و حسن‌آباد در بخش مرکزی شهرستان روانسر استان کرمانشاه بیشترین تاب‌آوری فرامحلی را نسبت به خشکسالی داشتند و دهستان‌های بدر و دولت‌آباد به ترتیب تاب‌آوری فرامحلی متوسط و دهستان‌های منصورآقایی و قوری قلعه تاب‌آوری فرامحلی کمتری را نسبت به خشکسالی دارا بودند، این یافته با نتایج پژوهش جمینی و همکاران (۲۰۱۷) همسو و هم‌راستا است. از آنجایی که آپادورای^{۱۰} (۱۹۹۶) مناطق دارای روابط فرامحلی را به‌عنوان محلاتی برآمده از پیوندهای شخصی توصیف کرده که جمعیت‌های در حال گردش با مردم محلی در سراسر و فراتر از مرزهای دولت - ملت‌ها به هم می‌پیوندند، بر این مبنا تراکم جمعیت بیشتر دهستان‌های زالواب و حسن‌آباد به دلیل سیال بودن، پویایی و مجاورت به مرکز شهرستان و استان با شبکه درهم‌تنیده روستاهای تحت پوشش خود، منشأ شکل‌گیری پیوندها و جریان‌های سرمایه‌ای، کالایی و محصولات، اطلاعات و فناوری‌ها و نوآوری‌های متعدد شده‌اند، این فرایند توأم با منابع درآمدی متنوع، وسعت زمین‌های کشاورزی آبی زیر کشت، پذیرش و بهره‌گیری از نوآوری‌هایی نظیر بذره‌های اصلاح‌شده به شیوه به‌نژادی مشارکتی و کشت حفاظتی، همراه با مهارت تجربی منتقل‌شده از کشاورزان استان همدان، بستر نوعی پایداری معیشتی و در نهایت تاب‌آوری فرامحلی را در شرایط خشکسالی برای دهستان‌های مذکور فراهم نموده است. در عین حال دهستان‌های بدر و دولت‌آباد نیز به‌واسطه جریان سرمایه‌ای ناشی از فروش محصولات دامی و کشاورزی دیم نظیر نخود و ... به اقصی نقاط کشور همراه با تجارت برون‌استانی و دریافت مشاوره‌های ترویجی از مراکز خدمات کشاورزی، تاب‌آوری فرامحلی متوسطی را احراز نموده‌اند. در نهایت جمعیت و تعداد کمتر روستاهای تحت پوشش دهستان‌های منصورآقایی و قوری قلعه و موقعیت فضایی مکانی استقرار آن‌ها در نواحی کوهستانی بخش شاهوی شهرستان روانسر، جریان‌ها و پیوندهای ضعیف‌تری را نسبت به چهار دهستان فوق‌الذکر رقم زده و تعامل محدود و معیشت کم تنوع این دو دهستان نیز مزید بر علت شده تا تاب‌آوری فرامحلی ضعیف‌تری را تجربه نمایند و در معرض آسیب‌پذیری به‌مراتب بیشتری در مواجهه با پدیده خشکسالی

10. Appadurai

References

- Afrakhteh, H., Azizpur, F., Tahmasebi, A., & Sulaimany, A. (2015). Rural adaptation strategies to drought, case study: Pshtang Village in Ravansar township. *Environmental Management Hazards*, 2(3), 341-354. (In Persian)
- Appadurai, A. (1996). *Modernity at large: Cultural dimensions of globalization* (Vol. 1). U of Minnesota Press.
- Bahrami, R. (2013). TOPSIS method to measure the development level in rural districts of the Ravansar County. *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 8(23), 73-89. (In Persian)
- Brickell, K., & Datta, A. (Eds.). (2011). *Translocal geographies*. Ashgate Publishing, Ltd.
- Freitag, U., & Von Oppen, A. (eds.) (2010). *Translocality - the study of globalizing processes from a southern perspective*. Leiden/Boston
- Ghasemi Siyani, D., Afrakhteh, D., Aziz Poor, D., & Riyahi, D. V. (2019). Rural Area Spatial Integration Based on Network Analysis of Spatial Flows (Case study: BonRud District and the Jolgeh (Isfahan city)). *Geography and Territorial Spatial Arrangement*, 9(31), 35-52. (In Persian)
- Greiner, C., & Sakdapolrak, P. (2013). Translocality: Concepts, applications and emerging research perspectives. *Geography compass*, 7(5), 373-384.
- Heyman, J. M., & Campbell, H. (2009). The anthropology of global flows: A critical reading of Appadurai's *Disjunction and Difference in the Global Cultural Economy*. *Anthropological Theory*, 9(2), 131-148.
- Jamini, D., Safari Aliakbari, M., Salahi Kakhaki, M., Alipoor, K., & Zolfaghari, A. (2017). Spatial Distribution of Quality of Life and Identification of its Determinants in Rural Settlements (Case Study: Ravansar County in Kermanshah Province). *Geography and Environmental Planning*, 28(2), 57-78. (In Persian)
- Karmifard, E., Soltanimoqds, R., Talshi, Gh., & Syed, R., (2016). The role of crop flow in rural-urban linkages; Case study: Central part of Dezful city. *Geography*, 48(14), 7-30. (In Persian)
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Land use planning document. (2019). Program and budget organization; management and planning organization of Kermanshah province. (In Persian)
- Lohnert, B., & Steinbrink, M. (2005). Rural and urban livelihoods: A translocal perspective in a South African context. *South African Geographical Journal*, 87(2), 95-103.
- Lynch, K. (2005). *Interrelationships between the city and the Rural in developing countries*, translation: Rizvani, MR. & Sheikhi, D. 2007, Payam Publications, first edition. (In Persian)
- Meteorology of Kermanshah province. (2022). Access in: <http://www.kermanshahmet.ir/practicalweatherinformation/lasrain>
- Mohammadi Yeganeh, B., & Hosseinzadeh, A. (2012). The functional role of villages-cities in the development of surrounding villages Case study: Zarin Roud city, Khodabande city. *Regional Planning Quarterly*, 3(11), 55-64. (In Persian)
- Porst, L., & Sakdapolrak, P. (2018). Advancing adaptation or producing precarity? The role of rural-urban migration and translocal embeddedness in navigating household resilience in Thailand. *Geoforum*, 97, 35-45.
- Rockenbauch, T., & Sakdapolrak, P. (2017). Social networks and the resilience of rural communities in the Global South: a critical review and conceptual reflections. *Ecology and Society*, 22(1).
- Saidi, A. (2011). *Rural-urban relations and links in Iran*, Mehr Mino publishing, Tehran, first edition. (In Persian)
- Sakdapolrak, P. (2014). Building resilience through translocality. Climate change, migration and social resilience of rural communities in Thailand. Working Paper Series, 1, 1-24.
- Sakdapolrak, P., Naruchaikusol, S., Ober, K., Peth, S., Porst, L., Rockenbauch, T., & Tolo, V. (2016). Migration in a changing climate. Towards a translocal social resilience approach. *DIE ERDE-Journal of the Geographical Society of Berlin*, 147(2), 81-94.
- Seydaei, E., Ghanbari, Y., Jamini, D., & Boshagh, M. (2013). Measuring the Agricultural Sustainability in Rural Areas-A Case Study: Rural Areas of Central District of Ravansar Township. *Geography and Environmental Sustainability*, 3(1), 87-106. (In Persian)
- Sharafi, L., & Zarafshani, K. (2011). Economic and Social Vulnerability Assessment among Farmers towards Drought (Case of study: Wheat Farmers Kermanshah, Sahne, and Ravansar townships) in. *Journal of Rural Research*, 1(4), 129-154. (In Persian)
- Soleymani, A., Afrakhteh, H., Azizpur, F., & Tahmasebi, A. (2017). Explain the Process of Villagers Vulnerability to Drought (Case Study: Peshtang Village in Ravansar County). *Journal of Research and Rural Planning*, 5(4), 77-90. (In Persian)
- Soltani Moghadas, R. (2011). The position of the extra-local flow of capital in the rural area. *Geography* 11(37), 157-170. (In Persian)
- Statistical Center of Iran. (2016). *Population statistics of Kermanshah province and cities. General population and housing census*. (In Persian)
- Sulaimany, A., & Rezvani, M. (2022). The Analysis of Translocality Knowledge Network: Introducing a New Approach to Human Geography Research. *Geography and Environmental Sustainability*, 12(3), 23-40. (In Persian)
- Tacoli, C. (1998). Rural-urban interactions: a guide to the literature. *Environment and urbanization*, 10(1), 147-166.
- Taleshi, M., Aliakbari, E., Jafari, M., & Seyed Akhlaghi, S. J. (2017). Developing and validating of Appropriate Indices for Rural Resilience to draught (Case Study: Hableroud Watershed Basine). , 24(4), 881-896. (In Persian)

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی